

Weidevogels Midden-Delfland 2018

Grutto-man

Net uitgekomen Gruttonest

Het jaar in het kort

Eind februari 2018 waren de Kieviten terug in de polder en maakten de mannetjes hun buitende baltsvluchten boven de velden. Er werden zelfs al kuiltes gedraaid en paartjes gevormd. Het leek een bijzonder vroeg jaar te worden. De eerste helft van maart was echter ongenadig koud met volledige ijsdekking op de sloten. De Kieviten zijn hard getroffen door deze vorstperiode en er waren veel meldingen van Kieviten op vreemde plekken, zoals in tuinen, parken en boomgaarden, waar vervolgens dode Kieviten werden gevonden. Toch was het aantal broedparen niet lager dan andere jaren. De Grutto's kwamen in deze periode terug uit Afrika en stonden op verzamelplaatsen op het ijs. Sommige besloten terug te vliegen naar Frankrijk. Al met al lijken de Grutto's veel minder getroffen door de vorst dan de Kieviten. Vanaf eind maart verliep het voorjaar weer normaal en verschenen overal nesten in het land.

Dat betekende werk aan de winkel voor de nestbeschermersploeg van de Vogelwerkgroep. Veel van deze vrijwilligers zijn via de opleiding "weidevogels inventariseren", die we de afgelopen jaren gegeven hebben, bij weidevogelbescherming betrokken geraakt. In nauw overleg met de loonwerkers werd via appjes een ploeg mensen naar de velden gestuurd, die bemest werden met de sleepslang. Van eind maart tot half april zijn meer dan honderd nesten beschermd door vrijwilligers die stalen deksels over de nesten plaatsten in de tijd dat de sleepslang over het veld ging. Zo bleven de eieren heel en schoon en konden de vogels na het bemesten verder met broeden. Op maïsakkers hebben de vrijwilligers de nesten beschermd bij egaliseren, bemesten en inzaaien. Hierdoor was het uitkomstresultaat van de tientallen nesten bijna 100%.

De kuikens gingen het helaas een stuk slechter af op de akkers en slechts enkele werden vliegvlug. Op de graslanden werd in mei last-minute beheer afgesloten op de percelen waar Grutto's met jongen verbleven en waar geen late maaidatum contracten waren afgesloten. Dit is mogelijk doordat in heel het gebied de weidevogels worden gemonitord, zodat de plekken bekend zijn waar in overleg met de boer de juiste maatregelen genomen kunnen worden.

Om predatie te beperken, zijn op diverse plekken elektrische rasters geplaatst, waarmee getracht werd om de vossen, maar ook katten, buiten te houden. Het is arbeidsintensief om afrastering functioneel te houden en dan doen we nog maar kleine stukjes. Het blijft daarom moeilijk deze dieren uit de weilanden te weren. Tegen kraaien, meeuwen en roofvogels helpt een raster natuurlijk niet en dit soort predatoren moeten door de weidevogels zelf verjaagd worden. Dat lukt alleen als ze met een flinke groep kunnen samenwerken, dus waar er veel bij elkaar broeden.

Enkele voor weidevogels storende boomgroepen zijn gerooid of tot hakhout teruggezet, zoals aan het Kralingerpad en de dijk van de Zweth. Deze winter worden bomen in het Kraaiennest verwijderd, omdat de essen ziek zijn (essentaksterfte) en de populieren veiligheidsrisico's opleveren.

Hierdoor zal meer openheid ontstaan voor de weidevogels in de Dorppolder.

Eén van de plassen in het Kraaiennest krijgt een voor vogels optimaal waterpeil, zoals in de Wollebrand al enkele jaren het geval is.

Grutto vrouw in de Duifpolder in maart

Een verruigd eilandje in de Dorppolder is afgelopen winter ontdaan van vegetatie. Het trok een paartje Scholeksters en een paartje Kieviten aan. In de Woudse waterberging, waar sinds 2015 weidevogelbeheer op terrein van het Waterschap wordt uitgevoerd, zijn de aantallen vogels constant gestegen en ook dit jaar waren er weer meer broedvogels.

Het jaar 2018 wordt afgesloten met een schitterend moment: de start van de werkzaamheden ter realisatie van een weidevogelkerngebied van 23 hectare in de Commandeurspolder op 19 oktober 2018. Dit heugelijke feit is het resultaat van jarenlang intensief overleg tussen de partijen van het Weidevogelpact, overheden en het Waterschap. Het gebied had de afgelopen jaren zo'n tien paar Grutto's en tien paar Tureluurs, Graspieper, Slobeend, Zomertaling en Krakeend als broedvogel. Momenteel worden inrichtingsmaatregelen getroffen om het gebied voor weidevogels te optimaliseren. Dat doen we door het waterpeil 10 centimeter hoger te zetten in het voorjaar, waarvoor dammen verplaatst moeten worden en een dijkje wordt aangelegd. Enkele oevers met hogere vegetatie van riet en egelskop worden in geleidelijk oplopend profiel afgegraven en een aantal greppels wordt verbreed. Hopelijk stijgt hierdoor het aantal vogels en hun broedsucces. De ligging nabij de qua weidevogels succesvolle Duifpolder en de Vlietlanden is in ieder geval gunstig. Het fietspad langs de Boonervliet biedt uitzicht op het gebied.

Hoe deden de weidevogels het in 2018?

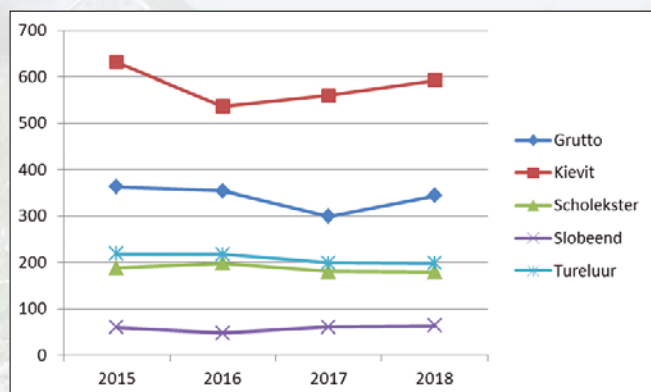
Inmiddels hebben we een telreeks van vier jaren; 2015 tot en met 2018. In al deze jaren is het volledige werkgebied van het Collectief geïnventariseerd op weidevogels volgens de quickscan methode. Hiervoor worden drie bezoeken gebracht aan de polders (rond 1 april, rond 1 mei en rond 1 juni). Op deze manier krijgen we een goed beeld van de populatie en van het broedsucces. In de tabel hieronder staan de aantallen binnen het werkgebied van het Collectief, dus zonder de terreinen van Natuurmonumenten en zonder de boeren die geen contract hebben. In de polders telden we 15 soorten broedvogels en 1764 paartjes in 2018. Het zijn er eigenlijk nog meer, want Wilde Eend, Canadese Gans, Meerkoet en Knobbelzwaan broeden ook, met in totaal enkele honderden paren, in de polder.

Over de jaren genomen valt op dat de meeste vogels een tamelijk stabiele populatie hebben in het gebied. Bij Kuifeend is sprake van structurele afname (ieder jaar minder) en bij Krakeend zet de toename jaarlijks door. De Gele Kwikstaart schommelt juist ieder jaar sterk in aantal. In de polders wordt weleens gesproken van de big five: Grutto, Kievit, Tureluur, Scholekster en Slobeend, omdat dit de vijf meest kenmerkende weidevogels zijn. Door hun relatief grote aandeel zijn de cijfers goed te vergelijken over de jaren.

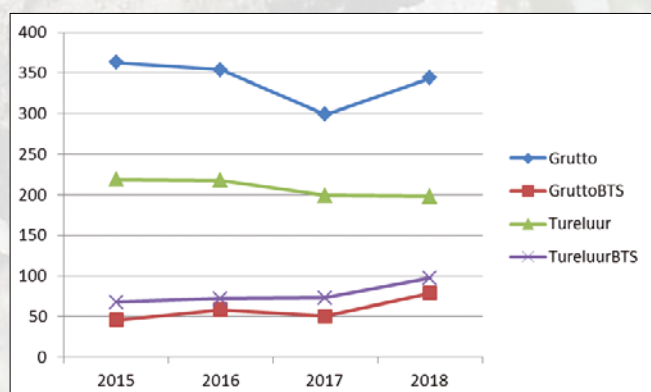

Soort	2015	2016	2017	2018
Bergeend	27	22	23	26
Gele kwikstaart	7	10	5	18
Graspieper	20	22	17	21
Grutto	363	354	299	344
Kievit	632	536	560	592
Kleine plevier	5	2	1	4
Kluut	14	11	16	12
Krakeend	130	150	153	172
Kuifeend	62	60	52	46
Kwartel	0	2	0	0
Patrijs	0	1	3	0
Scholekster	188	198	180	179
Slobeend	60	48	61	64
Tureluur	219	218	199	198
Veldleeuwerik	26	37	43	32
Visdief	16	33	52	51
Zomertaling	14	5	7	5

Onderstaande grafiek geeft de trend van de big five in ons gebied weer. Hieruit valt op te maken dat de Kieviten in 2016 een matig aantal hadden, de Grutto's in 2017 een dip hadden en dat de Tureluur ieder jaar licht afneemt.

Kijken we bij de Grutto en Tureluur naar de aantallen in de 2e en de 3e telronde, dan zegt dat iets over het broedsucces. Deze soorten nestelen in een sterk geconcentreerde periode, zodat bij de telling rond 1 mei alle vogels een territorium hebben en in de telling rond 1 juni (vrijwel) alle vogels kuikens hebben (start eileg vanaf eind maart, maar vooral 1e en 2e week april, uitkomstpiek 1e week mei, vliegvlugge kuikens vanaf eind mei, maar vooral 1e week juni). In de grafiek hieronder het aantal territoria bovenin en het percentage vogels met jongen (Bruto Territoriaal Succes) onderin. Een BTS van 65% of hoger wordt als voldoende beschouwd om de populatie in stand te houden. De Tureluur zit daar ieder jaar boven, ook in 2018 had de Tureluur een hoog BTS. Maar de Grutto haalt het alleen in 2018, wanneer een BTS van 79% werd vastgesteld.

Al met al is 2018 een goed jaar te noemen met hoge aantallen broedparen en een goed broedsucces.

Hoe staat het met onze plannen en ambities?

Komend jaar gaan we door met de bescherming van weidevogels in het gebied. Want hoe slecht het ook gaat met de weidevogels in Nederland, in ons gebied valt het reuze mee. Er zitten nog veel vogels en die doen het redelijk goed. In Midden-Delfland is het draagvlak voor weidevogelbescherming groot en vele tientallen mensen zetten zich in op allerlei verschillende manieren. Het is dan ook te danken aan de boeren, vrijwilligers en bestuurders van Midden-Delfland dat we hier nog steeds kunnen genieten van de vogels.

In 2019 wordt de beginnerscursus weidevogels, na een pauze in 2018, opnieuw gegeven. In deze cursus wordt geleerd welke soorten weidevogels er zijn en hoe hun gedrag verklaart of ze nesten of kuikens hebben. Ook kunnen mensen individueel begeleid worden in het opsporen en beschermen van nesten. We doen ieder jaar tellingen, waar we de vrijwilligers graag bij inzetten. Nestbescherming blijft belangrijk, aangezien een aantal bewerkingen op het land in de broedtijd plaatsvindt. Het grootste deel van de boeren in Midden-Delfland heeft een contract bij het Collectief om aan weidevogelbeheer te doen. Hierdoor kan de weidevogelbescherming bogen op een groot aaneengesloten areaal.

Het Weidevogelpact, het Collectief en overheden, we blijven met elkaar om de tafel zitten. Uit dit overleg komen acties voort ter verbetering van de omstandigheden voor weidevogels, die breed gedragen worden door de gebiedspartijen.

Uiteraard zou het allemaal nog beter kunnen door het terugbrengen van hoge houtopstanden bij weidevogelkernen, voldoende rust in het voorjaar, meer koeien in de wei half april, betere overleving van kuikens geboren op maïsland, meer nattere gebieden, minder predatie en meer kruidenrijke graslanden. Ook blijft er druk op het gebied vanuit omliggende steden, infrastructuur, recreatie en intensivering van de landbouw. De toekomst voor de weidevogels is daarmee nog

lang niet zeker, maar in 2018 hebben ze alvast een goed jaar gehad.

Telresultaat 2018 (ronde 1, 2 en 3) Kievit, Grutto, Scholekster en Tureluur,

